

Total No. of Printed Pages: 04

SUBJECT CODE NO: - X-3078
FACULTY OF COMMERCE & MANAGEMENT
B.Com T.Y (Sem. V)
Examination March / April - 2023
Rural Development & Agricultural Business

[Time: 3:00 Hours]

[Max. Marks: 80]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) Q.1 is compulsory.
- 1) Q.1 अनिवार्य आहे.
- 2) Solve any four questions out of questions No.2 to 7.
- 2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 7 पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

Section A and B

Q1 A) Multiple choice questions.

20

अ) बहुपर्यायी प्रश्न

- 1) Rural development is national necessity and has considerable importance in India because of the following reasons.
 ग्रामीण विकास ही एक राष्ट्रीय गरज आहे आणि खालील कारणांमुळे भारतामध्ये त्याचे महत्वपूर्ण महत्व आहे.
  - a) To develop rural area
ग्रामीणभागाचा विकास
  - b) To develop living standard
राहणीमान उंचावणे
  - c) To develop youth, children and women
युवक, मुले आणि महिलांचा विकास
  - d) All of the above
वरील सर्व
- 2) Causes of Rural development is categorized on the basis of _____
 ग्रामीण विकासाच्या कारणांचे वर्गीकरण केले जाते.
  - a) Social and Cultural problems
सामाजिक आणि सांस्कृतिक समस्या
  - b) Leadership and related problems
नेतृत्व आणि संबंधित समस्या
  - c) Administrative problems
प्रशासकीय समस्या
  - d) All of the above
वरील सर्व

- 3) Which are the problems facing by agricultural marketing _____
 कृषी विपणनाला कोणत्या समस्या भेडसावत आहेत _____
- Too many intermediate
जास्त मध्यस्त
  - Transportation facility
वाहतूक सुविधा
  - Lack of organized marketing system
संघटीत विपणन प्रणालीचा अभाव
  - All of the above
वरील सर्व
- 4) The main objective of _____ is to holistic development of the identified Gram Panchayats.
 ठराविक ग्रामपंचायतीचा सर्वांगीण विकास करणे हे _____ चे मुख्य उद्दिष्ट्ये आहे.
- SAGY
  - DDU-GKY
  - PMGSY
  - None of the above वरीलपैकी नाही
- 5) What are the remedies for eradication of poverty?
 गरिबी निर्मूलनासाठी कोणते उपाय आहेत
- Special employment scheme
विशेष रोजगार योजना
  - Agricultural Growth
कृषी वाढ
  - Access to credit
कर्जपुरवठा
  - All of the above
वरील सर्व

B) Answer in one sentence

ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या.

- What is the main objective of Pradhan Mantri Gram Sadak Yojana?
प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनेचा मुख्य उद्देश काय?
- What is Unemployment?
बेरोजगारी म्हणजे काय?
- State the meaning of Technological employment.
तांत्रिक रोजगाराचा अर्थ सांगा.
- Define the meaning of Poverty Eradication.
गरिबी निर्मूलनाचा अर्थ स्पष्ट करा.
- Give the periods of first five-year plan of India.
भारताचा पहिल्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी सांगा.

Section C and D

C) Fill in the blanks

क) रिकाम्या जागा भरा.

- 1) _____ is an unemployment that occurs during certain seasons of the year.
_____ ही एक बेरोजगारी आहे जी वर्षाच्या विशिष्ट हंगामातच उदभवते
- 2) Jawahar Gram Samridhi Yojana (JGSY) implemented by the _____
जवाहर ग्राम समृद्धी योजना (JGSY) _____ राबविण्यात येते.
- 3) Small size of land is _____ type of problem in rural development.
जमिनीचा लहान आकार हा ग्रामीण विकासातील _____ समस्या आहे.
- 4) _____ covers the services involved in moving an agricultural product from the farm to the consumer.
_____ शेती उत्पादनाला शेतातून ग्राहकांपर्यंत नेण्यात गुंतलेल्या सेवांचा समावेश करते.
- 5) _____ refers the enhancement of quality of life in rural India.
_____ हे ग्रामीण भारतातील जीवनाचा दर्जा वाढविण्याचे काम करते.

D) State the following sentences are True or False.

ड) खालील वाक्ये चूक कि बरोबर ते सांगा.

- 1) Nearly half of the country's national income is derived from agriculture, which is major occupation of rural India.
देशाच्या राष्ट्रीय उत्पन्नापैकी जवळपास अर्धभाग हा ग्रामीण भारतातील प्रमुख व्यवसाय असलेल्या शेतीतून मिळवला जातो.
- 2) There are many physical, technological, economic, socio-cultural, institutional, organizational and political factors that affect the level and space of rural development.
ग्रामीण विकासाच्या पातळीवर आणि गतीवर परिणाम करणारे अनेक , भौतिक , तांत्रिक , आर्थिक , सामाजिक , सांस्कृतिक , संस्थात्मक , संघटनात्मक आणि राजकीय घटक आहेत.
- 3) The eleventh five-year plan target's towards reducing poverty by 10 percentage.
अकराव्या पंचवर्षिक योजनेत 10 टक्के गरिबी कमी करण्याचे लक्ष आहे.
- 4) Decentralization of industrial activities is necessary so that people of every region get employment.
प्रत्येक भागातील लोकांना रोजगार मिळावा यासाठी औद्योगिक उपक्रमांचे विकेंद्रीकरण आवश्यक आहे.
- 5) There is no need to provide minimum facility to rural mass in terms of drinking water, education, transport, electricity and communication in rural development.
ग्रामीण विकासामध्ये पिण्याचे पाणी , शिक्षण , वाहतूक , वीज आणि दळणवळणाच्या बाबतीत ग्रामीण जनतेला किमान सुविधा देण्याची गरज नाही.

- Q2 Define Rural development, Explain the causes of rural backwardness. 15
 ग्रामीण विकासाची व्याख्या करा ग्रामीण मागासलेपणाची कारणे स्पष्ट करा.
- Q3 Discuss the major challenges in development of agribusiness sector in India. 15
 भारतातील कृषी व्यवसाय क्षेत्राच्या विकासातील प्रमुख अडथळांची चर्चा करा.
- Q4 Define the differences between marketing of agriculture goods and Manufactured goods. 15
 कृषी मालाचे विपणन आणि उत्पादित माल यांच्यातील फरक परिभाषित करा.
- Q5 State the meaning of Agricultural Marketing and discuss the problem of agricultural marketing. 15
 कृषी विपणनाचा अर्थ सांगा आणि कृषी विपणनाच्या समस्यावर चर्चा करा.
- Q6 What is the scheme of MGNREGS. Explain the features of MGNREGS. 15
 MGNREGS ची योजना काय आहे. MGNREGS योजनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- Q7 Write short notes (any three) 15
 थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही तीन)
- Determinates of rural development
 ग्रामीण विकासाचे निर्धारक
  - Food program during COVID 19
 कोविड-19 दरम्यानचे (अन्नसंमधीत कार्यक्रम)
  - Saansad adarsh Gram Yojana
 संसद आदर्श ग्राम योजना
  - Role of Agriculture marketing
 कृषी विपणनाची भूमिका